

॥ श्री सूर्य सहस्रनाम स्तोत्रम् ॥

। अथ भविष्यपुराणान्तर्गत-
सूर्यसहस्रनामस्तोत्रम् ।

ॐ विश्वजिद् विश्वजित्कर्ता विश्वात्मा विश्वतोमुखः ।
विश्वेश्वरो विश्वयोनिर्नियतात्मा जितेन्द्रियः ॥ १ ॥
कालाश्रयः कालकर्ता कालहा कालनाशनः ।
महायोगी महाबुद्धिर्महात्मा सुमहाबलः ॥ २ ॥
प्रभुर्विभुर्भूतनाथो भूतात्मा भुवनेश्वरः ।
भूतभव्यो भावितात्मा भूतान्तःकरणः शिवः ॥ ३ ॥
शरण्यः कमलानन्दो नन्दनो नन्दवर्धनः ।
वरेण्यो वरदो योगी सुसंयुक्तः प्रकाशकः ॥ ४ ॥
वाक्प्राणः परमः प्राणः प्रीतात्मा प्रियतः प्रियः ।
नयः सहस्रपात् साधुर्दिव्यकुण्डलमण्डितः ॥ ५ ॥

अव्यङ्गधारी धीरात्मा प्रचेता वायुवाहनः ।
 समाहितमतिर्धाता विधाता कृतमङ्गलः ॥ ६ ॥
 कपर्दी कल्पकृद्द्रुद्रः सुमनाधर्मवत्सलः ।
 समायुक्तो विमुक्तात्मा कृतात्मा कृतिनांवरः ॥ ७ ॥
 अविचिन्त्यवपुः श्रेष्ठो महायोगी महेश्वरः ।
 कान्तः कामादिरादित्यो नियतात्मा निराकुलः ॥ ८ ॥
 कामः कारुणिकः कर्ता कमलाकरबोधनः ।
 सप्तसप्तिरचिन्त्यात्मा महाकारुणिकोत्तमः ॥ ९ ॥
 संजीवनो जीवनाथो जगज्जीवो जगत्पतिः ।
 अजयो विश्वनिलयः संविभागो वृषध्वजः ॥ १० ॥
 वृषाकपिः कल्पकर्ता कल्पान्तकरणो रविः ।
 एकचक्ररथो मौनी सुरथो रथिनांवरः ॥ ११ ॥
 अक्रोधनो रश्मिमाली तेजोराशिर्विभावसुः ।
 दिव्यकृद् दिनकृद् देवो देवदेवो दिवस्पतिः ॥ १२ ॥
 धीरानाथो हविर्होता दिव्यबाहुर्दिवाकरः ।
 यज्ञो यज्ञपतिः पूषा स्वर्णरिताः परावहः ॥ १३ ॥

परापरज्ञस् तरणिरंशुमाली मनोहरः ।
 प्राज्ञः प्रजापतिः सूर्यः सविता विष्णुरंशुमान् ॥ १४ ॥
 सदागतिर्गन्धबाहुर्विहितो विधिराशुगः ।
 पतङ्गः पतगः स्थाणुर्विहंगो विहगो वरः ॥ १५ ॥
 हर्यश्वो हरिताश्वश्च हरिदश्वो जगत्प्रियः ।
 त्र्यंबकः सर्वदमनो भावितात्मा भिषग्वरः ॥ १६ ॥
 आलोककृल्लोकनाथो लोकालोकनमस्कृतः ।
 कालः कल्पान्तको वह्निस्तपनः सम्प्रतापनः ॥ १७ ॥
 विरोचनो विरूपाक्षः सहस्राक्षः पुरंदरः ।
 सहस्ररश्मिर्मिहिरो विविधाम्बरभूषणः ॥ १८ ॥
 खगः प्रतर्दनो धन्यो हयगो वाग्विशारदः ।
 श्रीमांश्च शिशिरो वाग्मी श्रीपतिः श्रीनिकेतनः ॥ १९ ॥
 श्रीकण्ठः श्रीधरः श्रीमान् श्रीनिवासो वसुप्रदः ।
 कामचारो महामायो महेशो विदिताशयः ॥ २० ॥
 तीर्थक्रियावान् सुनयो विभवो भक्तवत्सलः ।
 कीर्तिः कीर्तिकरो नित्यः कुण्डली कवची रथी ॥ २१ ॥

हिरण्यरेताः सप्ताश्वः प्रयतात्मा परंतपः ।
 बुद्धिमान् अमरश्रेष्ठो रोचिष्णुः पातशासनः ॥ २२ ॥
 समुद्रो धनदो धाता मान्धाता कश्मलापहः ।
 तमोघ्नो ध्वान्तहा वह्निर्होतान्तःकरणो गुहः ॥ २३ ॥
 पशुमान् प्रयतानन्दो भूतेशः श्रीमतांवरः ।
 नित्योदितो नित्यरथः सुरेशः सुरपूजितः ॥ २४ ॥
 अजितो विजयो जेता जङ्गमस्थावरात्मकः ।
 जीवानन्दो नित्यकामी विजेता विजयप्रदः ॥ २५ ॥
 पर्जन्योऽग्निः स्थितिस्थेयः स्थविरोऽणुर्निरञ्जनः ।
 प्रद्योतनो रथारूढः सर्वलोकप्रकाशकः ॥ २६ ॥
 ध्रुवो मेधी महावीर्यो हंसः संसारतारकः ।
 सृष्टिकर्ता क्रियाहेतुर्मार्तण्डो मरुतांपतिः ॥ २७ ॥
 मरुत्वान् दहनः स्पष्टा भगो भाग्योऽर्यमापतिः ।
 वरुणांशो जगन्नाथः कृतकृत्यः सुलोचनः ॥ २८ ॥
 विवस्वान् भानुमान् कार्यकारणं तेजसांनिधिः ।
 असङ्गवामी तिग्मांशुर्धर्मादिर्दीप्तदीधितिः ॥ २९ ॥

सहस्रदीधितिर्भग्नः सहस्रांशुर्दिवाकरः ।

गभस्तिमान् दीधितिमान् स्रग्विमान् अतुलद्युतिः ॥ ३० ॥

भास्करः सुरकार्यज्ञः सर्वज्ञस् तीक्ष्णदीधितिः ।

सुरज्येष्ठः सुरपतिर्बहुज्ञोवचसांपतिः ॥ ३१ ॥

तेजोनिधिर्बृहत्तेजा बृहत्कीर्तिर्बृहस्पतिः ।

अहिमानूर्जितो धीमान् आमुक्तः कीर्तिवर्धनः ॥ ३२ ॥

महावैद्याग्नेणपतिर्गणेशो गणनायकः ।

तीव्रप्रतापनस् तापी तापनो विश्वतापनः ॥ ३३ ॥

कार्तस्वरो हृषीकेशः पद्मानन्दोऽभिनन्दितः ।

पद्मनाभोऽमृताहारः स्थितिमान् केतुमान् नभः ॥ ३४ ॥

अनाद्यन्तोऽच्युतो विश्वो विश्वामित्रो घृणी विराट् ।

आमुक्तः कवची वाग्मी कञ्चुकी विश्वभावनः ॥ ३५ ॥

अनिमित्तगतिः श्रेष्ठः शरण्यः सर्वतोमुखः ।

विगाहीरेणुरसहः समायुक्तः समाहितः ॥ ३६ ॥

धर्मकेतुर्धर्मरतिः संहर्ता संयमोयमः ।

प्रणतार्तिहरो वादी सिद्धकार्यो जनेश्वरः ॥ ३७ ॥

नभो विगाहनः सत्यः स्थामसः सुमनो हरः ।
 हारी हरिर्हरो वायुर्ऋतुः कालानलद्युतिः ॥ ३८ ॥
 सुखसेव्यो महातेजा जगतामन्तकारणम् ।
 महेन्द्रो विष्टुतः स्तोत्रं स्तुतिहेतुः प्रभाकरः ॥ ३९ ॥
 सहस्रकल आयुष्मान् अरोषः सुखदः सुखी ।
 व्याधिहा सुखदः सौख्यं कल्याणः कल्पिनांवरः ॥ ४० ॥
 आरोग्यकर्मणां सिद्धिर्वृद्धिर्ऋद्धिरहस्पतिः ।
 हिरण्यरेता आरोग्यं विद्वान् बन्धुर्बुधो महान् ॥ ४१ ॥
 प्रणवान् धृतिमान् धर्मो धर्मकर्ता रुचिप्रदः ।
 सर्वाप्रियः सर्वसहः सर्वशत्रुनिवारुणः ॥ ४२ ॥
 प्रांशुर्विद्योतनो द्योतः सहस्रकिरणः कृतिः ।
 केयूरभूषणोद्भासी भासितो भासनोऽनलः ॥ ४३ ॥
 शरण्यार्तिहरो होता खद्योतः खगसत्तमः ।
 सर्वद्योतोऽमवद्द्योतः सर्वद्युतिकरोऽमलः ॥ ४४ ॥
 कल्याणः कल्याणकरः कल्पः कल्पकरः कविः ।
 कल्याणकृत् कल्पवपुः सर्वकल्याणभाजनः ॥ ४५ ॥

शान्तिप्रियः प्रसन्नात्मा प्रशान्तः प्रशमप्रियः ।
 उदारकर्मा सुनयः सुवर्चा वर्चसोज्ज्वलः ॥ ४६ ॥
 वर्चस्वी वर्चसामीशस् त्रैलोक्येशो वशानुगः ।
 तेजस्वी सुयशावर्णिर्वर्णाध्यक्षो बलिप्रियः ॥ ४७ ॥
 यशस्वी वेदनिलयस् तेजस्वी प्रकृतिस्थितः ।
 आकाशगः शीघ्रगतिराशुगः श्रुतिमान् खगः ॥ ४८ ॥
 गोपतिर्ग्रहदेवेशो गोमान् एकः प्रभञ्जनः ।
 जनिताप्रजगण्डीवो दीपः सर्वप्रकाशकः ॥ ४९ ॥
 कर्मसाक्षी योगनित्यो नभस्वान् असुरान्तकः ।
 रक्षोघ्नो विघ्नशमनः किरीटी सुमनःप्रियः ॥ ५० ॥
 मरीचिमाली सुमतिः कृतातिथ्योऽविशेषतः ।
 शिष्टाचारः शुभाकारः स्वाचारा चारतत्परः ॥ ५१ ॥
 मन्दारो माठरो रेणुः क्षोभणः पक्षिणाङ्गुरुः ।
 स्वविशिष्टो विशिष्टात्मा विधेयो ज्ञानशोभनः ॥ ५२ ॥
 महाश्वेता प्रियो ज्ञेयः सामगो मोददायकः ।
 सर्वविदप्रगीतात्मा सर्वविदो गयालयः ॥ ५३ ॥

वेदमूर्तिश्चतुर्वेदो वेदभृद् वेदपारगः ।
 क्रियावान् अतिरोचिष्णुर्वरीयांश्च वरप्रदः ॥ ५४ ॥
 व्रतधारी व्रतधरो लोकबन्धुरलंकृतः ।
 अलंकाराक्षरो दिव्यविद्यावान् विदिताशयः ॥ ५५ ॥
 अकारो भूषणो भूष्यो भूष्णुर्भवनपूजितः ।
 चक्रपाणिर्वज्रधरः सुवेशो लोकवत्सलः ॥ ५६ ॥
 राज्ञीपतिर्महाबाहुः प्रकृतिर्विकृतिर्गुणः ।
 अन्धकारापहः श्रेष्ठो युगावर्तो युगादिकृत् ॥ ५७ ॥
 अप्रमेयः सदायोगी निरहंकार ईश्वरः ।
 शुभप्रदः शुभशोभा शुभकर्मा शुभास्पदः ॥ ५८ ॥
 सत्यवान् धृतिमान् अर्च्यो ह्यकारो वृद्धिदोऽनलः ।
 बलभृद् बलगो बन्धुर्बलवान् हरिणांवरः ॥ ५९ ॥
 अनङ्गोऽनागराणिन्द्रः पद्मयोनिर्गणेश्वरः ।
 संवत्सर ऋतुर्नेता कालचक्रप्रवर्तकः ॥ ६० ॥
 पद्मेक्षरः पद्मयोनिः प्रभवोऽनसरद्युतिः ।
 सुमूर्तिः सुमतिः सोमो गोविन्दो जगदादिजः ॥ ६१ ॥

पीतवासाः कृष्णवासा दिग्वासातीन्द्रियो हरिः ।
 अतीन्द्रोऽनेकरूपात्मा स्कन्दः परपुरंजयः ॥ ६२ ॥
 शक्तिमान् सूरधृग् भास्वान् मोक्षहेतुरयोनिजः ।
 सर्वदर्शोदितो दर्शो दुःस्वप्नाशुभनाशनः ॥ ६३ ॥
 माङ्गल्यकर्ता करणिवेगवान् कश्मलापहः ।
 स्पष्टाक्षरो महामन्त्रो विशाखो यजनप्रियः ॥ ६४ ॥
 विश्वकर्मा महाशक्तिज्योतिरीशविहंगमः ।
 विचक्षणो दक्ष इन्द्रः प्रत्यूहः प्रियदर्शनः ॥ ६५ ॥
 अश्विनौ वेदनिलयो वेदविद् विदिताशयः ।
 प्रभाकरो जितरिपुः सुजनोऽरुणसारथिः ॥ ६६ ॥
 कुबेरसुरथः स्कन्दो महितोऽभिहितो गुहुः ।
 ग्रहराजो ग्रहपतिर्ग्रहनक्षत्रमण्डनः ॥ ६७ ॥
 भास्करः सततानन्दो नन्दनो नन्दिवर्धनः ।
 मङ्गलोऽप्यथ मङ्गलवान् माङ्गल्योऽमङ्गलापहः ॥ ६८ ॥
 मङ्गलाचारचरितः शीर्णः सर्वव्रतो व्रती ।
 चतुर्मुखः पद्ममाली पूतात्मा प्रणतार्तिहा ॥ ६९ ॥

अकिञ्चनः सत्यसन्धो निर्गुणो गुणवान् गुणी ।
 सम्पूर्णः पुण्डरीकाक्षो विधेयो योगतत्परः ॥ ७० ॥
 सहस्रांशुः क्रतुपतिः सर्वस्वं सुमतिः सुवाक् ।
 सुभामनो माल्यदामा घृताहारो हरिप्रियः ॥ ७१ ॥
 ब्रह्मप्रचेता प्रथितः प्रतीतात्मा स्थिरात्मकः ।
 शतबिन्दुः शतमखो गरीयान् अनलप्रभुः ॥ ७२ ॥
 धीरो महत्तरो धन्यः पुरुषः पुरुषोत्तमः ।
 विद्याधराधिराजोऽहिविद्यावान् भूतिदस्थितः ॥ ७३ ॥
 अनिर्देश्यवपुः श्रीमान् विश्वात्मा बहुमङ्गलः ।
 सुस्थितः सुरथः स्वर्णो मोक्षाधारनिकेतनः ॥ ७४ ॥
 निर्द्वन्द्वो द्वन्द्वहा सर्गः सर्वगः सम्प्रकाशयः ।
 दयालुः सूक्ष्मरीः शान्तिः क्षेमाक्षेमस्थितिप्रियः ॥ ७५ ॥
 भूतरो भूपतिर्वक्ता पवित्रात्मा त्रिलोचनः ।
 महावराहः प्रियकृद् धाता भोक्ताभयप्रदः ॥ ७६ ॥
 चतुर्वेदधरो नित्यो विनिद्रो विविधाशनः ।
 चक्रवर्ती धृतिकरः सम्पूर्णोऽथ महेश्वरः ॥ ७७ ॥

विचित्ररथ एकाकी सप्तसप्तिः परात्परः ।
 सर्वोदधिस्थितिकरः स्थितिस्थेयः स्थितिप्रियः ॥ ७८ ॥
 निष्कलः पुष्करनिभो वसुमान् वासवप्रियः ।
 वसुमान् वासवस्वामी वसुराता वसुप्रदः ॥ ७९ ॥
 बलवान् ज्ञानवांस्तत्त्वम् ओंकारस् तृषुसंस्थितः ।
 संकल्पयोनिर्दिनकृद् भगवान् कारणावहः ॥ ८० ॥
 नीलकण्ठो धनाध्यक्षश्चतुर्वेदप्रियंवदः ।
 वषट्कारो हुतं होता स्वाहाकारो हुताहुतिः ॥ ८१ ॥
 जनार्दनो जनानन्दो नरो नारायणोऽम्बुदः ।
 स्वर्णाङ्गक्षपणो वायुः सुरा सुरनमस्कृतः ॥ ८२ ॥
 विग्रहो विमलो बिन्दुर्विशोको विमलद्युतिः ।
 द्योतितो द्योतनो विद्वान् विविद्वान् वरदो बली ॥ ८३ ॥
 धर्मयोनिर्महामोहो विष्णुभ्राता सनातनः ।
 सावित्रीभावितो राजा विसृतो विघृणी विराट् ॥ ८४ ॥
 सप्तार्चिः सप्ततुरगः सप्तलोकनमस्कृतः ।
 सम्पन्नोऽथ जगन्नाथः सुमनाः शोभनप्रियः ॥ ८५ ॥

सर्वात्मा सर्वकृत् सृष्टिः सप्तिमान् सप्तमीप्रियः ।
 सुमेधा माधवो मेध्यो मेधावी मधुसूदनः ॥ ८६ ॥
 अङ्गिरा गतिकालज्ञो धूमकेतुसुकेतनः ।
 सुखी सुखप्रदः सौख्यं कामी कान्तिप्रियो मुनिः ॥ ८७ ॥
 संतापनः संतपन आतपी तपसांपतिः ।
 उग्रश्रवा सहस्रोस्रः प्रियङ्कारो प्रियङ्करः ॥ ८८ ॥
 प्रीतो विमन्युरम्भोदो जीवनो जगतांपतिः ।
 जगत्पिता प्रीतमनाः सर्वः शर्वो गुहावलः ॥ ८९ ॥
 सर्वगो जगदानन्दो जगन्नेता सुरारिहा ।
 श्रेयः श्रेयस्करो ज्यायानुत्तमोत्तम उत्तमः ॥ ९० ॥
 उत्तमोऽथ महामेरुर्धारणो धरणीधरः ।
 धाराधरो धर्मराजो धर्माधर्मप्रवर्तकः ॥ ९१ ॥
 रथाध्यक्षो रथपतिस् त्वरमाणोऽमितानलः ।
 उत्तरोऽनुत्तरस् तापी तारापतिरपांपतिः ॥ ९२ ॥
 पुण्यसंकीर्तनः पुण्यो हेतुर्लोकत्रयाश्रयः ।
 स्वभानुर्विहगारिष्ठो विशिष्टोत्कृष्टकर्मकृत् ॥ ९३ ॥

व्याधिप्रणाशनः क्षेमः शूरः सर्वजिताम्बरः ।
 एकनाथो रथाधीशः शनैश्वरपितासितः ॥ ९४ ॥
 वैवस्वतगुरुर्मृत्युर्धर्मनित्यो महाव्रतः ।
 प्रलम्बहारः संचारी प्रद्योतो द्योतितोऽनलः ॥ ९५ ॥
 संतानकृत् परो मन्त्रो मन्त्रमूर्तिर्महाबलः ।
 श्रेष्ठात्मा सुप्रियः शम्भुर्महतामीश्वरेश्वरः ॥ ९६ ॥
 संसारगतिविच्छेता संसारार्णवतारकः ।
 सप्तजिह्वः सहस्रार्ची रत्नगर्भोऽपराजितः ॥ ९७ ॥
 धर्मकेतुरमेयात्मा धर्माधर्मवरप्रदः ।
 लोकसाक्षी लोकगुरुर्लोकेशश् छन्दवाहनः ॥ ९८ ॥
 धर्मरूपः सूक्ष्मवायुर्धनुष्पाणिर्धनुर्धरः ।
 पिनाकधृन् महोत्साहो नैकमायो महाशनः ॥ ९९ ॥
 वारः शक्तिमतांश्रेष्ठः सर्वशस्त्रभृतांवरः ।
 ज्ञानगम्यो दुराराध्यो लोहिताङ्गोऽरिमर्दनः ॥ १०० ॥
 अनन्तो धर्मदो नित्यो धर्मकृच्चित् त्रिविक्रमः ।
 दैवत्रस् त्र्यक्षरो मध्यो नीलाङ्गो नीललोहितः ॥ १०१ ॥

एकोऽनेकस् त्रयीव्यासः सविता समितिंजयः ।
 शार्ङ्गधन्वानलो भीमः सर्वप्रहरणायुधः ॥ १०२ ॥
 परमेष्ठी परंज्योतिर्नाकपाली दिवस्पतिः ।
 वदान्यो वासुकिर्वैद्य आत्रेयोऽतिपराक्रमः ॥ १०३ ॥
 द्वापरः परमोदारः परमब्रह्मचर्यवान् ।
 उद्दीप्तवेषो मुकुटी पद्महस्तोऽहिमांशुभृत् ॥ १०४ ॥
 स्मितः प्रसन्नवदनः पद्मोदरनिभाननः ।
 सायंदिवा दिव्यवपुरनिर्देश्यो महारथः ॥ १०५ ॥
 महारथो महानीशः शेषः सत्त्वरजस्तमः ।
 धृतातपत्रः प्रतिमो विमर्शी निर्णयस्थितः ॥ १०६ ॥
 अहिंसकः शुद्धमतिरद्वितीयो विमर्दनः ।
 सर्वदो धनदो मोक्षो विहारी बहुदायकः ॥ १०७ ॥
 ग्रहनाथो ग्रहपतिर्ग्रहेशस् तिमिरापहः ।
 मनोहरवपुः शुभ्रः शोभनः सुप्रभाननः ॥ १०८ ॥
 सुप्रभः सुप्रभाकारः सुनेत्रो निक्षुभापतिः ।
 राज्ञीप्रियः शब्दकरो ग्रहेशस् तिमिरापहः ॥ १०९ ॥

सैहिकेयरिपुर्देवो वरदो वरनायकः ।
 चतुर्भुजो महायोगी योगीश्वरपतिस् तथा ॥ ११० ॥
 अनादिरूपोऽदितिजो रत्नकान्तिः प्रभामयः ।
 जगत्प्रदीपो विस्तीर्णो महाविस्तीर्णमण्डलः ॥ १११ ॥
 एकचक्ररथः स्वर्णरथः स्वर्णशरीरधृक् ।
 निरालम्बो गगनरो धर्मकर्मप्रभावकृत् ॥ ११२ ॥
 धर्मात्मा कर्मणांसाक्षी प्रत्यक्षः परमेश्वरः ।
 मेरुसेवी सुमेधावी मेरुरक्षाकरो महान् ॥ ११३ ॥
 आधारभूको रतिमांस्तथा च धनधान्यकृत् ।
 पापसंतापसंहर्ता मनोवाञ्छितदायकः ॥ ११४ ॥
 लोकहर्ता राज्यदायी रमणीयगुणोऽनृणी ।
 कालत्रयानन्तरूपो मुनिवृन्दनमस्कृतः ॥ ११५ ॥
 संध्यारागकरः सिद्धः संध्यावन्दनवन्दितः ।
 साम्राज्यदाननिरतः समाराधनतोषवान् ॥ ११६ ॥
 भक्तदुःखक्षयकरो भवसागरतारकः ।
 भयापहर्ता भगवान् अप्रमेयपराक्रमः ॥ ११७ ॥

मनुस्वामी मनुपतिर्मान्यो मन्वन्तराधिपः ॥ ११८ ॥

॥ इति श्री भविष्ये महापुराणे
सूर्यसहस्रनाम स्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥